

Ontologie

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[\[Příležitostné poznámky, 1973\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[\[Příležitostné poznámky, 1973\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 3. 2. 1973
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 3. 2. 1973

Ontologie

Ontologie je doslovně přeloženo „věda o jsoucnu“, o jsoucím. Ovšem je to zvláštní věda, která se zabývá jsoucnem jakožto jsoucnem. Tedy jakožto jsoucím; co do toho, že (a jak) jest. Jde jí u jsoucna, k němuž míří a o něž se zajímá, ne o to, čím se liší od jiných jsoucen, a to znamená o nejruznější jeho kvality, ale jde jí o to jediné a základní, totiž právě o to, že to jsoucno jest a jak jest. Ontologie, kritická ontologie, tedy nemůže začínat tam, kde jistou dobu bávalo zvykem začínat, totiž u předmětného jsoucna. Předmětné jsoucno není jsoucno, jak jest; není to jsoucno, pokud jest, ale je zprostředkováno předmětným přístupem. Předmětné jsoucno tedy není vpravdě a podstatě, v základu jsoucím, ale pouze zprostředkovaně jsoucím (ne tedy samo o sobě jsoucím), teprve někde za ním či pod ním je jsoucno vskutku, opravdu jsoucí. A tak můžeme ještě nyní zpřesnit, že ontologie je ta disciplína – a už nebudeme říkat „věda“, jestliže lišíme mezi filosofií a vědou, tedy ontologie je nikoli speciální vědeckou disciplínou, nýbrž je jednou z filosofických disciplín – ontologie je tedy disciplína, která se stará o to, co vskutku, opravdu jest, a to právě po té stránce, že tj. Ontologie se stará o praví jsoucno, jsoucno vpravdě (v pravdě), pokud jest.

Ale nyní se zeptejme na to, jaká to je cesta, po níž se můžeme dostat ke jsoucnu pravému, opravdovému, pokud jest. Už jsme si ozřejmili, že ta cesta nevede k předmětnému jsoucnu – to je zprostředkované jsoucno. A ovšem cesta za předmětné jsoucno, cesta k tomu základu, který umožňuje, aby se nějaké jsoucno postavilo jako předmětné před nás, taková cesta není možná, neboť nevíme, čím změřit a na základě čeho rozpoznat, co je na předmětném jsoucnu dáno oním základem a co pouhým prizmatem předmětného přístupu k tomu jsoucnu, tedy prizmatem přístupu, který přistupuje ke jsoucnu jakožto k předmětu. Musíme mít nejprve jiný, základnější, elementárnější, primárnější zkušenost s tím, co je jsoucí, zkušenost se jsoucností jsoucna, jsoucností jsoucího, abychom pak na základě této zkušenosti a vycházejíce z ní mohli pročistit to, co se před nás staví jako předmětné jsoucno, a dospět k onomu základu tohoto předmětného jsoucna, jímž jest jsoucno jakožto vpravdě jsoucí. A takovou zkušenost opravdu máme: touto zkušeností jsme my sami sobě. Ontologie tedy musí vycházet ze zkušenosti člověka, který se vztahuje, který se vztáhl a nadále vztahuje sám k sobě. A právě touto okolností se ontologie kvalifikuje jako disciplína vpravdě filosofická. Jestliže filosofii chápeme jako principiální reflexi, pak ontologie jakožto ta disciplína, která míří k jsoucímu vpravdě, vycházejíc však ze zkušenosti onoho nejbližšího jsoucího vpravdě, jímž je myslící subjekt sám, zařazuje se do rámce filosofie.

(Zápis podle mgf. záznamu z 3. 2. 1973 na A4, samostatný list; dig. přepis 31. 1. 2006.)

(Praha, 730203-1.)